

Могильська Василина
студентка групи ППс-31
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Подвірна Тетяна
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Vasylyna Mohylska
student of group PPs-31
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Tetiana Podvirna
PhD (Economics),
Senior Lecturer of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

STIMULATION OF BUSINESS DURING THE MARTIME STATE IN UKRAINE

Однією з проблем є економічний фронт країни під час війни, який допомагає поповнити бюджет і підтримати платоспроможність населення. Три місяці війни вдарили майже кожен бізнес в Україні, обійшовши країні сотні мільярдів доларів. Це призвело до сповільнення зростання економіки, перерозподіл фінансування на медицину і соціальну допомогу, тривають простой на виробництвах, різко зросло безробіття тощо.

Умовно економіку держави можна розділити на три типи.

1. Економіка передової. Присутня у тих містах, де ведуться активні бойові дії. Економіка там буде дедалі «мобілізованішою». Військово-цивільні адміністрації будуть розробляти плани, супроводжуватимуть постачання, закупівлі, будуть основним замовником послуг. Тобто, це є плановою економікою воєнного часу.

2. Економіка тих міст, в яких немає бойових дій, проте є ризик наближення російських військ. Безпосередньо, бізнес в цих містах продовжить працювати, однак інвестицій в його розвиток не буде. Влада країна може дати гарантії і фінансову ліквідність; кредити, які можна не виплачувати, навіть у випадку якщо воєнна ситуація зміниться; гарантувати, що продукти буде куплено, а клієнти заплатять за отримані послуги чи товари; допомагати з критичним постачанням товарів.

3. Економіка міст, які знаходяться далеко від передової. На їх території є багато тимчасово переміщених осіб. Вони створюють тиск на економічну інфраструктуру. Але вони також створюють можливості, а саме додатковий попит на товари і послуги. Такі території є безпечними для інвестицій та розвитку бізнесу. За допомогою державної підтримки мають шанс на зростання. Наявні підприємства мають можливість переїхати на ці території. Підприємці можуть використати додатковий попит від тимчасово переміщених осіб або при потребі економіки воєнного стану створити тут новий бізнес.

Ситуація, що сталася, змушує вдосконалювати існуючі та шукати інші шляхи виходу економіки країни з кризи, що може посприяти розвитку бізнесу.

Отож, основні напрями стимулювання бізнесу є наступними:

– формування плану дій з виходу економіки України з кризи;

- підтримання ліквідності всіх платників податків;
- забезпечення підтримки малого бізнесу;
- збалансування податкового навантаження, що визначено податковим законодавством України та матеріальними можливостями суб'єктів підприємництва;
- вдосконалення комунікації, координації та співробітництва між суб'єктами господарювання на державному та місцевому рівнях.

Одним з дієвих інструментів розвитку економіки країни і стимулювання бізнесу є податкові інструменти. Їхня основна мета полягає у підтриманні ліквідності платників податків. Тому Верховна Рада України ухвалила податкові стимули для бізнесу в період війни. Основні з них [1]:

- фізичним особам і підприємства, оборот яких складає до 10 млрд. грн. сплачувати єдиний податок з обороту в розмірі 2% за правилами, які встановлені для 3-ї групи платників податків;

- для ФОП 1-ї і 2-ї групи сплата єдиного податку є добровільною;

- зниження ПДВ до 7% і звільнення від акцизу з пального (зокрема, і на його імпорт), а також відміна акцизів на нафтові продукти;

- звільнення споживачів від відповідальності перед кредитором за прострочення виконання зобов'язань за договором про споживчий кредит;

- обмеження місячної винагороди держслужбовців 10-ма розмірами мінімальної заробітної плати;

- збільшення рентної плати за видобуток копалин;

- звільнення від оподаткування ПДФО допомоги постраждалим від військової агресії.

- надання прав на податкову знижку в обсязі 16% (замість наявних 4%) на пожертвування неприбутковим організаціям;

- підприємства та ФОПи третьої групи звільнюються від сплати ЄСВ за найманих працівників, які були призвані до лав Збройних Сил України та тероборони.

Окрім цього, передбачене звільнення від сплати податку за землю і оренди за неї державної та комунальної власності на всіх територіях, де ведуться активні бойові дії.

В таких умовах доцільним є впровадження гнучкої системи оподаткування і адміністрування податкових платежів не лише для виходу бізнесу та економіки з кризи і реалізації заходів пом'якшення негативних її наслідків, але і для майбутніх таких ситуацій, які можуть бути. Також можливі пільги для окремих регіонів, галузей або видів діяльності, які мають стратегічне значення для регіону або держави.

Також в країні створена державна підтримка бізнесу в умовах воєнного стану, а саме одна з них це кредитування підприємств за програмою «5-7-9%». Вона полягає в тому, що будь-який бізнес на період війни та після її закінчення може отримати кредит під 0%. Після цього ставка кредиту зростає до 5%, а максимальна сума кредиту складає в розмірі до 60 млн. грн. Строк кредитування за програмою «5-7-9» залежатиме від цільового призначення грошей. На реалізацію інвестиційного проєкту надається щонайбільше на 5 років, а для фінансування оборотного капіталу – на 3 роки [2]. Програма розширена на середні підприємства з річним доходом до 50 млн. євро. і на великі підприємства з доходом більше 50 млн. євро. незалежно від кількості працівників.

Серед головних заходів з допомоги має бути включена підтримка малого бізнесу. Одними із методів державного стимулювання розвитку малого підприємництва є:

1. Зменшення навантаження податків за допомогою встановлення граничної межі оподаткування підприємств малого бізнесу, зменшення кількості податків.

2. Встановлення пільг з приводу оподаткування прибутку малих підприємств; надання державних субсидій.

3. Державна підтримка розвитку факторингової та лізингової діяльності.

4. Розміщення держзамовлення на виробництво продукції та надання послуг сектором малих підприємств на конкурсній основі.

5. Створення розвинутої системи інформаційно-консультаційного забезпечення та ринкової інфраструктури.

Визначним напрямом вдосконалення стимулювання бізнесу у період воєнного стану також запропоновано удосконалення співробітництва, комунікації та координації між суб'єктами господарювання на двох рівнях (державному і місцевому). Такий напрям має важливе значення для забезпечення безпечного і безперервного потоку важливих медичних препаратів і обладнання, продуктів харчування та інших товарів та послуг, які потрібні для підтримки життя, здоров'я усіх людей.

У воєнний час кожен має працювати на власному фронті та робити свій внесок в економічну роботу країни. На жаль, частини бізнесу, що знаходяться в районах активних бойових дій, назавжди втрачені, заблоковані та викрадені. Решта, однак, можуть переміщатися, зберігати (і частково забезпечувати) робочі місця, забезпечуючи тим самим власну платоспроможність, платоспроможність населення та надходження до державного бюджету. Але в будь-якому випадку необхідно спокійно вжити заходів щодо ліквідації або переміщення підприємства чи його самостійних підрозділів. Ситуація, що склалася із підприємництвом на території України, є складною та потребує моментальних рішень і заходів щодо стимулювання його створення і подальшого розвитку.

Перелік використаних джерел

1. Для бізнесу в Україні на період війни зменшать податки: проєкт погоджено податковим Комітетом. URL: https://biz.ligazakon.net/news/209950_dlya-bznesu-v-ukran-na-perod-vyni-zmenshat-podatki-prokt-pogodzheno-podatkovim-komteto (дата звернення: 10.05.2022).

2. Кредит до 60 млн. грн. будь-якому українському підприємству під 0% на час воєнного стану за програмою «5-7-9%». URL: <https://business.dia.gov.ua/cases/antikrizovirisenka/kredit-do-60-mln-grn-bud-akomu-ukrainskomu-pidpriemstvu-pid-0-na-cas-voennogo-stanu-za-programou-5-7-9> (дата звернення: 10.05.2022).